OČETOV KLIC

SEDEM GOVOROV O KATOLIŠKI AKCIJI

V STOLNI CERKVI SV. NIKOLAJA V LJUBLJANI
GOVORIL

Dr MIHAEL OPEKA

STOLNI KANONIK IN UČITELJ HOMILETIKE NA VSEUČILIŠČU V LJUBLJANI

1—3 TISOČ

V LJUBLJANI 1932

ZALOŽILA PRODAJALNA H. NIČMANOVA

NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA (KAREL ČEČ)

OČETOV KLIC

SEDEM GOVOROV O KATOLIŠKI AKCIJI

V STOLNI CERKVI SV. NIKOLAJA V LJUBLJANI
GOVORIL

Dr. MIHAEL OPEKA

STOLNI KANONIK IN UČITELJ HOMILETIKE NA VSEUČILIŠČU V LJUBLJANI

1—5 TISOČ

V LJUBLJANI 1932

ZALOŽILA PRODAJALNA H. NIČMANOVA

NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA (KAREL ČEČ)

Imprimatur.

Škof. ordinariat v Ljubljani, dne 17. marca 1932, št. 982.

Ign. Nadrah m. p.,
gen. vik.

Kazalo.

Str.

Uvod 5

I. Kaj je katoliška akcija 7
II. Apostolat zgleda 14
III. Apostolat molitve 22
IV. Apostolat besede 29
V. Dela ljubezni do bližnjega 37
VI. Kako tedaj? 45
VII. Šola za izbrane čete 53

Opombe 63

Teh govorov nisem govoril in jih ne objavljam z mislijo, da sem vsestransko objasnil katoliško akcijo. Ne; saj sodim, da n. pr. njena organizatorična plat sploh ne spada na prižnico. Hotel sem — zlasti ko sem se odločil, da pošljem govore v tisk — dati samo malo pobude, da se velika ideja Pija XI., tolikanj draga njegovemu srcu, začne vsebolj obravnavati tudi z naših prižnic. Kar s tolikim poudarkom kliče sv. oče, namestnik Kristusov, mora mogočno odjekniti v vernih srcih.

Gospod Jezus! Pošlji svojega Duha, in prerojeni bomo, in prenovil boš obličje zemlje.

V Ljubljani, na god sv. apostola Matija 1932.

Dr. Mihael Opeka.

I.

Predragi v Gospodu! V zadnji poslanici naših škofov ste slišali, v kako resnih časih živimo. Kakor strašna nalezljiva bolezen se širita po svetu odpor proti Bogu in odpad od Boga... Odkrit boj proti Bogu vodi na vse načine znano strašno brezboštvo v Rusiji... Nositelji in pristaši tega brezboštva in boljševizma pa vdirajo tudi v druge države in že se celo pri nas pojavljajo vedno bolj ljudje — zlasti po mestih in industrijskih krajih —, ki sejejo mržnjo proti božjemu zakonu... Brezbožno pojmovanje življenja, ki ga učeni svet imenuje materializem, zametuje vse razodete božje resnice, ruši vsako ustanovo Cerkve, razširja nauk, ki ne pozna ne Boga ne neumrljive duše, ne potrebuje ne Boga ne vere ne molitve ne zakramentov... Tako tožba škofov.[1] A zdi se, da mora tudi sam Bog tožiti nad današnjim svetom, kakor je tožil nekoč po prerokih: Čujte, nebesa, in zemlja vleci na uho, ker Gospod govori: Otroke sem odgojil in povišal, oni pa so me zaničevali. (Iz 1, 2.) Dvojni zločin je naredilo moje ljudstvo: Mene, studenec žive vode, so zapustili in izkopali so si vodnjake, vodnjake razrušene, ki vode ne morejo držati. (Jer 11, 12—13.) Strah je to. Zle posledice na-

raščajoče nevere se kažejo vsepovsod: svetovna stiska, nemir med narodi, razrvanost v družinah, obup v stotisočih poedincev. Toda to so samo časne posledice, ki jih vidimo. Kaj pa večne, ki jih ne vidimo in ki nam morajo biti najbolj mar: pogubljenja neštetih duš? Groza! Ali je kje pomoč, ali je ni nikjer? Najvišji čuvar krščanstva, namestnik božji na zemlji, papež Pij XI. nam kaže pomoč. Katoliška akcija! kliče, ta je pomoč in rešitev. Katoliška akcija po vsem svetu, po vseh deželah, po vseh škofijah, po vseh župnijah! — In ne kaže je samo te pomoči papež, marveč tudi veleva, ukazuje jo. Toda, kaj je to — katoliška akcija? Tolikokrat slišimo besedo, a ne vemo prav, kaj je. Kaj hoče sv. oče? Poslušajte, da vam razložim! —

*

Predragi! Pri vsi izprijenosti, pokvarjenosti in nevernosti sveta je vendarle še na svetu mnogo dobrih, vernih ljudi: kristjanov, katoličanov, ki niso to samo po imenu in po krstni knjigi, marveč tudi po svojem življenju in prepričanju. Vi vsi ste taki, ki me poslušate, in še mnogo drugih je v našem mestu, v naši deželi, po vseh mestih, po vseh deželah, po vseh delih sveta. Vsi ti — zdaj poslušajte! — vsi ti se morajo zavedeti strašnega razkristjevanja človeške družbe, njenega drvenja v prepad. Vsi ti morajo vstati in bodisi kot posamezniki ali kot člani dobrih, verskih, katoliških zvez, društev, ustanov, organizacij prijeti za delo in zastaviti vsak

po svoje in kjer kdo more, vse moči, da se povodenj brezverstva in brezboštva zajezi, ustavi, odteče; da se svet zopet pokristjani, zopet prenovi v verskih odrešilnih idejah; da se duhovno kraljestvo Kristusovo in Cerkve zopet naseli in utrdi, vsepovsod, od koder je bilo pregnano; da se razširi tudi tja, kamor še ni seglo; da se po vsem svetu uveljavi božja resnica in postava; da se tako vse človeštvo obrne k Bogu, na pot zveličanja, in zavlada na zemlji mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem. Vsi morajo na to delo! kliče papež, vsi, kar je vernih otrok Cerkve, dobrih katoličanov, vsi po vsem svetu! Delo za versko preobrazbo zemeljskega obličja (actio), delo splošno in vesoljno, kakor je Cerkev splošna, vesoljna (catholica)! Glejte, to je actio catholica, katoliška akcija. —

Katoliška akcija torej ni nikakršno društvo, ali — če hočete — je društvo cele delovne katoliške Cerkve; ni nikakršna politika, kar sv. oče neprestano izrecno poudarja, ali — če hočete — je politika kraljestva Kristusovega, zveličanja človeških duš. —

Toda že se tu pojavljajo razna dvomeča vprašanja. Kaj niso za to delo postavljeni duhovniki? Odkdaj pa pritiče taka naloga nam drugim, neduhovnikom, laikom? In na koncu koncev: kaj naj storimo? kje in kako naj se lotimo tega verskoobnovitvenega dela? — Na zadnji dve vprašanji bom odgovarjal v naslednjih govorih; prvi dve pa moram že koj danes pojasniti. —

Resnica je, predragi! da so predvsem duhovniki poklicani, da sv. vero in Cerkev tam, kjer je še ni, zasajajo; tam, kjer je, ohranjujejo, branijo, krepe; tam, kjer je zrahljana, razrvana, mrzla, mrtva, zopet obnavljajo, bude in poživljajo. In duhovniki svojo dolžnost tudi vrše, dandanes še celo veliko delajo in se trudijo. Pomislite misijonarje, ki z nedopovedljivimi žrtvami in napori poganom sv. vero oznanjajo. Pa tudi drugi duhovniki — koliko pridigujejo, spovedujejo, poučujejo po šolah, vodijo družbe in bratovščine, skrbe ljudem za dobro berilo, za pošteno, krščansko razvedrilo, odvračajo od greha in slabih priložnosti, rote, prosijo, mašujejo, molijo za svoje vernike in za vse ljudi. Toda žal! zlasti dandanes duhovniki sami vsega več ne zmorejo. Zato je treba, da duhovnikom priskočijo na pomoč tudi neduhovniki. Treba je, ker je sila. Kadar divja požar in preti uničiti vse, kar more doseči — ali naj takrat gase samo poklicni uniformirani gasilci, člani gasilnega društva, vsi drugi ljudje, pa naj mirno gledajo v ogenj, kako neusmiljeno gospodari, se širi dalje in dalje, užiga hišo za hišo, da bo pogorela cela vas? Oj ljudje božji! tu mora gibati, kdor le more in kolikor in kjer more. Eni pomagajo goniti brizgalno, drugi nosijo vodo, tretji krijejo z mokrimi rjuhami strehe in pobijajo ogorke, leteče na vse strani, četrti izganjajo živino na varno, itd. Vsi se morajo postaviti v reševalno službo, se dati gasilcem na razpolago. Prav tako, če povodenj trga

zemljo, udira v hiše, odnaša pohištvo, živino in ljudi — kdo ne bo pomagal, da reši, kar se le rešiti da? V času sile in splošne nevarnosti mora storiti vsak, kar in kolikor more... In zdaj je na svetu sila verske mlačnosti, sila nevere, brezboštva. Zdaj je na svetu ljuta nevarnost, da greh in hudobija preplavita vse; da požar večnega pogubljenja zajame brez števila duš, ustvarjenih za večno srečo, odrešenih s krvjo Sina božjega... O, kaj hočete hujšega! In mi bomo pustili delati in reševati samo duhovnike, samo škofe in mašnike, in bomo dejali, da to ni naša zadeva, da so za to drugi? O, to ne sme biti, to je usodna zmota! Vsi moramo pristopiti kot pomočniki, dati se na razpolago svojim duhovnikom za versko-obnovitveno, versko-ohranitveno, versko-poglobitveno delo![2] —

Nihče naj ne reče, predragi! da on ni poklican. Sv. apostol Peter pravi nekje o vernikih, da je vsak izmed njih v nekem pomenu duhovnik. Vi ste izvoljeno ljudstvo, — to so njegove besede, — svet narod, kraljevsko duhovništvo. (1 Pet 2, 9.) In zares! Če je duhovnik, posvečeni mašnik na poseben način vitez, bojevnik božji, v zakramentu svetega mašniškega posvečenja oborožen za duhovni boj zoper oblasti teme — je pa vsak sleherni kristjan, ki je birman, prejel v zakramentu sv. birme viteški udarec in poklic za v armado vojskujoče se Cerkve. Zaznamenovan z neizbrisnim znamenjem vojščaka Kristusovega ima v posebni milosti Sv. Duha orožje božje za defenzivno in ofenzivno bojev-

ništvo pod zastavo kralja Kristusa. Zato ni le vsakdo poklican, marveč tudi dolžan sodelovati s katoliško akcijo. Papež uči, da morajo duhovniki smatrati katoliško akcijo kot nekaj, kar nujno spada k njihovemu poklicu, laiki pa kot dolžnost krščanskega življenja. K temu pride še dolžnost ljubezni do bližnjega, ki jo Kristus tolikokrat ponavlja. Zares, nismo dolžni skrbeti samo za svoje zveličanje, marveč ljubezen do bližnjega zahteva, da skrbimo, kolikor moremo, tudi za zveličanje svojih soljudi. Sv. Pavel tako lepo razlaga, da kristjan ne sme živeti samo zase, marveč mora skrbeti tudi za skupni blagor. Bog je telo tako zložil, pravi, da ni razdora v telesu, ampak da udje enako skrbe drug za drugega. In če en ud trpi, trpe ž njim vsi udje, in če je en ud v časti, se z njim vesele vsi udje. Vi pa ste Kristusovo telo in posamez udje. (1 Kor 12, 24—27.)[3]

*

Dovolj, predragi! Sklenem za danes z besedami nadškofa in kardinala Faulhaberja o katoliški akciji. Škofje in duhovniki, pravi ta veliki mož, so preobloženi z neposrednim dušnim pastirstvom. S težavo polnijo s svojim glasom cerkveno notranjost. Zunaj pa, po cestah in hišah, pridigujejo sovražniki Cerkve in krščanskega svetovnega nazora na tisoč prižnicah in s tisoč jeziki. Če so sovražniki Cerkve čuječi, njeni prijatelji ne smejo spati. Če sovražniki Cerkve govore, njeni prijatelji

ne smejo molčati. Če se sovražniki pripravljajo na boj, prijatelji ne smejo pustiti, da meč duha rjavi. Če toliko soljudi tone v novo poganstvo, se versko izgublja v pesek in moralno pada v močvirje — tedaj morajo vsi, ki nosijo Kristusovo ime, in ne samo duhovniki, postati spoznavavci in vere oznanjevavci ... Ni zadosti, da smo ribe v mreži apostolov, biti moramo tudi sami ribiči in apostoli.[4] Amen.

II.

Predragi v Gospodu! Praznujemo god Imena Jezusovega*, ki je Ime čez vsa imena (Flp 2, 10), pred katerim se pripogne vsako koleno teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo (Tam), in ki razen njega nobeno drugo ime pod nebom ni dano, da bi se mi mogli v njem zveličati (Apd 4, 12). Naj bo hvaljeno in češčeno vekomaj to presveto in vsemogočno Ime! O, če bi zavladala njegova svetost in moč po vsem svetu, v vseh narodih, državah, deželah, mestih, selih, v vsakem posameznem srcu! — Katoliška akcija stremi za tem ciljem, katoliška akcija hoče: povsod Jezusa! povsod Boga! Že sem vam v enem govoru pojasnil, kaj je ta akcija, zakaj je odrešilna potreba za današnji čas, in smo vsi — tudi neduhovniki — pri njej sodelovati poklicani in dolžni. Motili bi se pa, če bi mislili, da je kat. akcija nekaj povsem novega. O ne! Novo je morda ime, a stvar je prastara. Že v prvih početkih krščanstva so laiki pomagali apostolom pri njihovem delu za prenovljenje sveta po zveličavni veri in Cerkvi Kristusovi.

* Govor je bil govorjen nedeljo po Novem letu, ki je nedelja presv. Imena Jezusovega.

In če naj jaz zdaj odgovarjam na vprašanji: kaj naj neduhovniki začno? kje in kako naj skupno z duhovniki poprimejo za versko-obnovitveno, versko-utrditveno in versko-razširitveno delo? — bom pokazal kar na prve kristjane, kako so le-ti na pobudo apostolov sodelovali ž njimi. Kakor oni — tako mi! Prvi kristjani pa so bili — da se izrazim po današnje — pristaši katoliške akcije s svojim zgledom, z apostolsko molitvijo, apostolsko besedo in z deli ljubezni do bližnjega. Poglejmo danes zgled!

*

Predragi! V prelepi zgodovini mlade Cerkve, v Apostolskih delih, beremo, kako vzorno so prvi kristjani živeli. Bili so stanovitni v nauku apostolov — stoji pisano — in v bratski skupnosti, v lomljenju kruha in molitvah... Vsak dan so enodušno še prihajali v tempelj, lomili po hišah kruh in uživali jed z veselim in preprostim srcem, hvaleč Boga... (Apd 2, 42. 46.) Njihova stanovitnost v veri je bila tako močna, da so radi trpeli zaničevanje, preganjanje, revščino, tudi smrt. Sveto krščansko upanje je vse njihove misli in želje dvigalo k nebesom. Njihova ljubezen do Boga je plamtela v najčistejših plamenih. Ljubezen do bližnjega se je tako razodevala na njih, da so neverniki vzklikali: Glejte, kako se kristjani ljubijo! Njihova vest je bila tako čista vsakršne kršitve božje postave, da so se vsak dan, ko so bili pri sv. daritvi, lahko približali

tudi angelski mizi. Kakor v bajnem vrtu dehteče rože so cvetele v njihovih srcih nadnaravne kreposti bogovdanosti, razumnosti, pravičnosti, zmernosti, srčnosti. — O kakšni zgledi popolnega krščanskega življenja! Pač so morali taki sijajni zgledi z neodoljivo silo vplivati na nevernike. In resnično so vplivali. Sprehajal je pa strah dušo slehernega, pravijo Apostolska dela, to je: vsi, ki so bili priče tako vzornemu življenju prvih vernikov, so bili napolnjeni s svetim strahom, s spoštovanjem in občudovanjem in mnogi so zahrepeneli po taisti popolnosti in so se izpreobrnili: Gospod je vsak dan pridruževal takih, ki naj bi se zveličali, pravi Sv. Pismo. (Apd 2, 47.) — Prvi kristjani so moč svojega zgleda tudi čutili in so se zanj tembolj trudili, veseleč se, da so mogli s svojim življenjem navajati nevernike k spoznavanju pravega Boga in zveličavnega nauka Kristusovega. — Apostoli sami pa so to pomoč vernikov pri izpreobračanju poganov visoko cenili in so zato le-te zopet in zopet k zglednemu življenju opominjali. Preljubi! jim je klical sv. Peter, tako živite med neverniki, da bodo ... zaradi dobrih del, ki jih bodo videli, v dan obiskanja začeli Boga hvaliti, to je: da se bodo tudi oni izpreobrnili, kadar jih Bog pokliče s svojo milostjo (1 Pet 2, 12). In ženam ga slišimo še posebej naročati, naj s svojim lepim vedenjem vplivajo predvsem na svoje može, če so neverni: Bodite, žene, podložne svojim možem, da se, če kateri ne verujejo besedi, pridobe brez be-

sede po vedenju svojih žena, ko bodo videli vaše bogaboječe in čisto življenje. (1 Pet 3, 1.)[5] —

Zares, predragi, kakšna čuda lahko dela lep zgled pravega krščanskega človeka! Človeka, ki je globoko prešinjen z verskimi resnicami in zapovedmi, neomajno zvest svoji Cerkvi, in ki svoje prepričanje in zvestobo kaže tudi javno pred svetom; ki ne pozna v verskih rečeh nikakih kompromisov; ki mu je strah pred ljudmi, kadar gre za vero in Cerkev, dim, ki ga veter žene; — človeka, ki to, kar veruje, v življenju udejstvuje, tudi če bi moralo zato kaj trpeti njegovo premoženje, njegova čast, življenska stopnja, življenje samo ... Ah, kako vrši tak kristjan katoliško akcijo že s samim svojim zgledom pri vseh, s katerimi pride v dotiko! O francoskem generalu de Sonisu pravijo, da če je prišel med svoje vojake, je to pri njih zaleglo za cel misijon. Na poboljšanje slabih katoličanov vpliva tak zgled, vpliva pa neštetokrat tudi na drugoverce, da najdejo pot k resnici. P. Lancicij iz Družbe Jezusove je bil v svoji mladosti goreč kalvinec. Po pobožnem in spodbudnem življenju nekih katoliških ljudi se je izpreobrnil. Pred kratkim pa sem bral v nabožnem listu o življenju sloveče pisateljice Ide Hahn-Hahn, kar je vredno, da vam tu obširneje povem.

Rojena l. 1805 — pripoveduje dotični list[6] — je bila ta dama pred svojim izpreobrnjenjem tip aristokratske nadutosti. Za svojo protestantsko vero se je kaj malo brigala; pač pa si je ustvarila neko

vero po lastnem okusu. Toda ker more le resnica zadovoljiti človeški um in srce, nikdar pa ne laž in zmota, se je izkazala ta njena po svoje prikrojena vera kot nezadostna in jalova ter ji ni mogla umiriti nemirne in nesrečne duše. Razen tega je bila še nesrečna v zakonu in se je ločila od svojega moža. Da bi se otresla dušne razrvanosti, je začela mnogo popotovati. L. 1843. je šla na Jutrovo. Pri tej priliki se je prvič seznanila s katoličani in katoliško vero. Na popotovanju je namreč stanovala po nekaj dni večinoma v katoliških samostanih in gostiščih. Povsod je bila z ljubeznijo in potrpežljivostjo sprejeta, kar je napravilo nanjo globok vtis. Začela je natančneje opazovati življenje v katoliški Cerkvi in primerjati zlasti katoliške duhovnike z duhovščino svoje vere. Videla je katoliške redovnike-frančiškane, kako so ti možje čisto pozabljali nase in samo v blagor duš žrtvovali sami sebe in vse svoje življenje. Isto je opazovala l. 1846. na Irskem. Na Irskem — pripoveduje sama — sem videla Cerkev v njeni lepoti, revščini, zatiranju in mučeništvu. Spoznala sem v njenih duhovnikih svete može, polne apostolske ljubezni in usmiljenosti. Njihova požrtvovalnost, zvestoba in delavnost se ne dajo popisati ne pozabiti. Irska bi bila brez katoliške vere prazna, neobljudena puščava, ker ves blagoslov, vso pomoč in vse usmiljenje dobiva samo od nje... In ves ta blagoslov dele ubogemu ljudstvu oni, ki so prav posebno v to poklicani, namreč služabniki Cerkve — duhovniki.

— Tako je opazovala ta žena in živela pod mogočnimi dojmi več mesecev. Premišljevala je, začela moliti in hoditi h katoliški službi božji. Vedno odločneje je slišala v svoji duši glas prerokov: Vstani, razsvetli se, Jeruzalem! (Iz 60, 1.) Študirala je Luthrov in katoliški nauk in kmalu ji je bilo jasno, kje je resnica. Obrnila se je na Emanuela Kettelerja, tedanjega prošta v Berlinu in poznejšega škofa v Mainzu. Ta je poskrbel, da je dobila temeljit verski pouk in je končno vpričo njega dne 26. marca 1850 v cerkvi sv. Jadvige molila katoliško veroizpoved ter bila sprejeta v katoliško Cerkev. L. 1852. je vstopila v samostan Dobrega pastirja v Angers-u (Anžeju) na Francoskem. L. 1854 je ustanovila enak samostan v Mainzu na Nemškem, se tja preselila in ondi srečne smrti umrla l. 1880. —

Glejte, predragi! zgodbo duše, ki živo kaže, kolika je moč lepega zgleda. Bil je v tem slučaju lepi zgled blagih, vzornih duhovnikov. Toda, ali mislite, da je zgled neduhovnikov, laikov, manj močan, manj uspešen? O ne! še močnejši, še vplivnejši je. Spodbudno je, če duhovnik res pobožno opravlja daritev sv. maše, če vse njegovo vedenje pri oltarju razodeva njegovo neporušno vero v nepojmljivo skrivnost; toda še spodbudneje je, če je neduhovnik, laik, s sveto zbranostjo pri sv. maši navzoč. Spodbudno je, če duhovnik deli sv. obhajilo s spoštovanjem, ki odkriva njegovo češčenje in ljubezen do tega zakramenta; toda še spodbudneje je, če neduhovnik, laik, z iskreno pobožnostjo pri-

stopa k božji mizi. Spodbudno je, če je duhovnik ves goreč v spovednici in na prižnici; toda še spodbudneje je, če se neduhovnik, laik, z odpuščanja željno dušo večkrat spovednici približa in s srcem, resnice žejnim, hodi poslušat božjo besedo. Spodbudno je, če je duhovnik ponižen, čist, krotak, potrpežljiv, če vse njegovo dejanje in nehanje kaže, da nima navezanega srca na minljivosti te zemlje, marveč da diha višavski zrak, da so njegove misli in želje v onostranosti, pri večnih dobrinah, ki jih čakamo, ker so nam obljubljene; toda še spodbudneje je, če je takšen neduhovnik, laik... Ah, kdo ve, koliko nešteto mrzlih src se je že ogrelo ob luči lepega laiškega zgleda, koliko nešteto mrtvih duš je ob nji spet zaživelo v življenje večnojasnega resničnega krščanstva!

*

Zato pa, predragi, razlivajmo luč svetlega zgleda v temo današnjih dni! Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, nam kliče Kristus, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih. (Mt 5, 16.) Izpolnjujoč to povelje Gospodovo, bomo že veliko sodelovali pri katoliški akciji. Na tihem bomo ustvarjali nova srca, nova mišljenja, nova dejanja, nove ljudi. Dajali bomo drugim pogum za dobro. Dvomljivce in omahljivce, take, ki zmerom gledajo in čakajo, kaj bo naredil ta, kaj oni — bomo pritegovali na pravo pot. Seveda moramo predvsem skrbeti, da bomo sami res dobri,

res kristjani. Dobro je to, kar je po vseh plateh dobro, slabo pa že to, kar je po eni sami plati slabo. In tako je dober kristjan in dober zgled za druge tisti, ki izpolnjuje vse božje in cerkvene zapovedi, slab kristjan in slab zgled pa je že tisti, ki le ene same ne izpolnjuje. Moli, posti se, hodi v cerkev — če pa nečisto živiš: kakšen kristjan si, kakšen zgled? Ali nisi le v pohujšanje, čeprav se morda biješ na svoje krščanske prsi — v pohujšanje bolj nego oni, ki se ne bije?... Moli, posti se, hodi v cerkev, prejemaj zakramente — če te pa razjeda lakomnost, če ljubiš krivično blago, če si trd in neusmiljen do svojega bližnjega: kakšen kristjan si, kakšen zgled? Ali nisi le v pohujšanje, čeprav se morda biješ na svoje krščanske prsi — v pohujšanje bolj nego oni, ki se ne bije?... Moli, posti se, hodi v cerkev, prejemaj zakramente, bodi zapisan v razne bratovščine in pobožne družbe — če ti pa upade ves pogum, kadar se je treba moško zastaviti za resnice vere, za pravice Cerkve: kakšen kristjan si, kakšen zgled? Ali nisi le v pohujšanje, čeprav se morda biješ na svoje krščanske prsi — v pohujšanje bolj nego oni, ki se ne bije?... Celi ljudje moramo biti, vse, kar Bog od nas terja, moramo storiti, potem smo res dobri kristjani in dobri zgledi za tiste, ki so zunaj — kakor pravi apostol — (Kol 4, 5), — zunaj resnice, zunaj kreposti, zunaj krščanskega življenja. Amen.

III.

Predragi v Gospodu! Bistvena poteza na katoliški akciji — kakor smo že poudarili — je ta, da pomeni strogo versko gibanje. Pij XI. je izjavil slovesno: Katoliška akcija naj ne bo samo pretežno, marveč naj bo bistveno verskega značaja. — Apostoli katoliške akcije, pravi kardinal Faulhaber, ne stopajo v Petrov čoln, to se pravi: laiki se ne pridružujejo duhovnikom v delu — zato, da bi nabirali korale in bisere, t. j. zaradi kakršnekoli zgolj časne in zemeljske ali celo svoje lastne koristi, — marveč delajo za božje plačilo, zato da služijo dušam, da šolajo vesti, da širijo mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem, da branijo pravice sv. Cerkve.[7] Ker je pa temu tako, ker katoliška akcija išče božjega kraljestva in njegove pravice, ker so njeni cilji postavljeni na visoko, v nadnaravo — je več nego gotovo, da se katoliška akcija zlasti odlično pospešuje tudi z molitvijo. Da, zares; in to je zopet en način, po katerem se lahko vsi udejstvujemo pri katoliški akciji: da namreč po zgledu prvih kristjanov veliko molimo za druge, za mnoge, za celokupno sv. Cerkev, za vse ljudi. O tem malo več v današnjem govoru. —

*

Nobenega dvoma ni, predragi! da so prvi kristjani radi in mnogo molili za druge. Saj so predvsem imeli pred seboj vzvišeni zgled božjega Učenika, ki je sam celih trideset let molil za vse ljudi in tudi svoje apostole učil za vse ljudi moliti, ko jim je velel: Kadar molite, govorite: Oče naš — ne: Oče moj; pridi k nam tvoje kraljestvo — ne: pridi k meni tvoje kraljestvo; daj nam danes naš vsakdanji kruh — ne: daj meni moj vsakdanji kruh; odpusti nam naše dolge — ne: odpusti meni moje dolge; ne vpelji nas v skušnjavo — ne: ne vpelji me v skušnjavo; temveč reši nas hudega — ne: reši me hudega! — Pa tudi apostoli so, sami poučeni od Gospoda, neprestano opominjali prve vernike, naj molijo in zopet molijo za druge, svoje soljudi. Tako je zlasti apostol narodov, sv. Pavel, ponavljaje bodril kristjane k molitvi za izpreobrnjenje poganov. V molitvi bodite stanovitni! je klical Kološanom ... Molite obenem tudi za nas, da Bog odpre vrata našemu nauku. (Kol 4, 2—3). In Tesaloničanom je pisal: Bratje, za nas molite, da bi se beseda Gospodova razširjala in proslavljala. (2 Tes 3, 1). Škofu Timoteju je za vse vernike nujno naročil: Prosim torej predvsem, naj se opravljajo prošnje, molitve, priprošnje, zahvale za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike, da bomo živeli tiho in mirno življenje v vsi pobožnosti in poštenosti. To je namreč dobro in všeč Bogu, našemu Odrešeniku, ki hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice. (1 Tim 2, 1—3). Ali misli-

te, da so bili taki klici apostolov, da je bil zgled in nauk Kristusov pri prvih kristjanih zastonj? O, nemogoče! Potemtakem so torej prvi kristjani pri svojih zasebnih in javnih pobožnostih mnogo molili za druge ljudi: za apostole, ki so se z oznanjevanjem evangelija trudili; za verne sobrate, da bi v veri in dobrih delih stanovitni ostali; zlasti pa za pogane, da bi se po apostolski pridigi in božji vsemogočni milosti k resnici Kristusove vere izpreobrnili.[8]

In to mora biti zgled za nas. Mi novodobni ljudje sploh nimamo pravega pojma o molitvi in nje pomenu. Jaz velikokrat premišljujem, da že prvega in glavnega namena molitve ne poznamo. Prvi in glavni namen molitve je namreč češčenje božje. Zato predvsem smo moliti dolžni, da se Boga spominjamo, njegovo gospodstvo nad seboj priznavamo, se mu kot njegove stvari ponižno klanjamo, darujemo, posvečujemo, mu tako dolžno čast izkazujemo. Ali pa molimo mi kdaj res samo zato ali vsaj v prvi vrsti zato? Ali ne služi skoro vsa naša molitev le našim potrebam? Večjidel molimo samo zato, da Boga dobrot prosimo. A ne samo to! Še pri tej prosivni molitvi mislimo izvečine le na časne, zemeljske blagre. Mólimo za zdravje, za dolgo življenje, za dobro službo, za srečo pri otrocih, pri živini, pri podjetjih itd. Kolikokrat neki nam pride na misel, da moramo — čeprav smemo prositi tudi časnih dobrot — predvsem prositi večnih; da moramo najprej moliti za dušo, za milost

božjo, za vero, upanje, ljubezen, za odpuščanje grehov, za poboljšanje življenja, za vztrajnost v dobrem, za končno stanovitnost? Vidite, predragi, tako napačne so naše misli v molitvi. Toda zdaj pa še glavna napaka, s katero vsi največkrat grešimo. Ta pa je: da molimo skoro izključno ali vsaj največ le zase, za druge pa malo ali nič ne molimo ...

Kako neprav je to zadnje, predragi! ne kažejo samo opomini apostola, ki sem jih navedel, ter zgled in nauk Kristusov, marveč tudi že sam premislek, da smo vsi ljudje ena božja družina, vsi otroci istega nebeškega Očeta, bratje in sestre med seboj, ustvarjeni vsi za isti namen večnega blaženstva — in je zato dolžnost nas vseh, da ljubimo vse ljudi. Z ničemer pa ljubezni do vseh ljudi laže in lepše ne kažemo, nego če molimo za vse. In tako nikar ne prosimo v molitvi božjih dobrot — predvsem nadnaravnih, za zveličanje potrebnih — samo zase, marveč tudi za vse ljudi! Imejmo pred očmi velike potrebe — zlasti nadnaravne — celega sveta! Ne bojmo se, da bomo sami na izgubi, če molimo za druge! Če molimo za druge, molimo tudi zase, Bog bo to tudi nam zaračunal. Zato pa le k a t o l i š k o moliti! to se pravi: vesoljno, za vse človeštvo, vse narode, vse dežele, vse kraje sveta. Kako krasna katoliška akcija je to! Tu zares lahko prav vsakdo sodeluje — tudi otroci, tudi starčki, tudi bolniki ... Vsi lahko molimo, bodisi posamič, bodisi v skupnosti. Še bolje, če v skupnosti — kajti kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu,

tam sem jaz sredi med njimi, govori Kristus (Mt 18, 20). V katoliški Cerkvi je bilo odnekdaj dosti molitvenih družb in bratovščin. Izmed najmogočnejših je dandanes apostolstvo molitve. Vpišimo se v to apostolstvo, pridružimo se več nego petindvajset milijonom njegovih članov in darujmo ž njimi svoje vsakdanje molitve, dela in žrtve (tudi to so molitve, če jih Bogu darujemo), za velike koristi in potrebe vesoljne Cerkve, vsega človeštva! Kakšne velike koristi in potrebe so to? Čujte le nekatere glavne mesečne namene, ki jih določa apostolstvo za to letošnje leto: izvrševanje načel zadnje papeške socialne okrožnice; neustrašena stanovitnost katoličanov v sv. veri; pristno krščanska vzgoja mladine; pobožnost k Mariji, kraljici mučencev; mir med narodi itd. Razentega ima apostolstvo molitve tudi mesečne misijonske namene, kakor n. pr. za to leto: vrnitev Jakobitov k cerkveni edinosti, iztrebitev komunizma na Kitajskem; krščanska vzgoja ženske mladine v misijonih; tisk na Kitajskem in Japonskem itd. Slednjič so tu še posebni nameni za vsak dan v mesecu, kakor n. pr. v letošnjem januarju: bramba pravic sv. Cerkve; dobrodelna akcija; zakonska čistost; posvetitev družin Srcu Jezusovemu; vdanost sv. očetu; razsvetljenje državnikov; zadeve naših škofov; odprava nedostojnih zabav; gorečnost duhovnikov itd.[9] Glejte, vse mogoče potrebe in koristi vernikov in nevernikov, pravičnih in grešnikov, vseh ljudi! Kdor moli v take in podobne namene, ta s svojo molitvijo resnično

pomaga obnavljati, utrjevati, širiti kraljestvo božje na zemlji, ta sodeluje s škofi in duhovniki za zveličanje duš, ta vrši v veliki meri katoliško akcijo. Zato pa — če bi res bili nezmožni kako drugače pomagati pri delu za izboljšanje današnjega človeštva — poleg dobrega zgleda, ki ga takisto vsak izmed nas lahko daje — molimo! Apostolstvo molitve je velika bojna armada za katoliško akcijo. Pristopimo k nji tem rajši, ker je na njeni zastavi najsvetejše Srce Jezusovo. Zedinjeni z božjim Srcem Jezusovim namreč molijo udje apostolstva za rešenje duš; za izpreobrnjenje nevernikov in grešnikov, za varstvo nedolžnih, za moč pravičnih, z eno besedo: za kraljestvo božje v človeštvu. O, kako bi mogel taki molitvi izostati uspeh!... Molitvi v edinosti s Srcem Jezusovim!...

*

Ali se vam ne zdi, moji častiti poslušavci, da je vprav božje Srce Jezusovo postavljeno v današnje težke čase kot znamenje zmage? Nekoč, okrog l. 300 po Kr. je bil položaj na svetu, zlasti še za Cerkev Kristusovo, tudi obupen in nikjer ni bilo videti zarje boljše bodočnosti. Tedaj je vstal Gospod, iztegnil desnico in začrtal na nebu znamenje zmage. Plemenitemu, še poganskemu cesarju Konštantinu se je prikazal na nebesnem svodu žareč križ in poleg napis: V tem znamenju boš zmagal! Cesar je dal napraviti bojni prapor s svetim Kristusovim znamenjem, je šel ž njim nad

sovražnika, je zmagovito prodiral in v odločilnem trenutku s pogledom uprtim v božje znamenje potolkel Maksencija. Cerkev je zadobila svobodo, Kristus je zmagal. — Tudi nas ne bodi strah težke sedanjosti in temne, grozeče prihodnosti! Kristus bo še zmagal in mi ž njim. Samo zgrnimo se okrog razodetega znamenja, okrog Srca Jezusovega! Da je le-to znamenje zmage za današnje človeštvo, uče papeži, namestniki Kristusovi. Ko je Cerkev v prvih časih stiskal cesarski jarem, govori Leon XIII., se je mlademu Konštantinu prikazal na nebu križ ... Dandanes pa vstaja pred našimi očmi najbolj blagovito in najbolj božje znamenje: presv. Srce Jezusovo. Vanje moramo staviti vse svoje upe, od njega moramo izprositi in pričakovati zveličanje ljudi.[10] Zato pa — oj prvovrstno delo pri katoliški akciji! — združeni s Srcem Jezusovim veliko molimo za versko obnovitev in poglobitev naših domov, vasi, trgov, mest, pokrajin, domovine naše in celega sveta! Amen.

IV.

Predragi v Gospodu! V svojem prvem pastirskem pismu kliče sv. Peter vernikom v Pontu, Galaciji, Kapadociji, Aziji in Bitiniji: Gospoda Kristusa slavite v svojih srcih, vedno pripravljeni, da boste vsakemu, kdor hoče vedeti razlog za vaše upanje, dali odgovor. (1 Pet 3, 15.) Sv. Pavel pa opominja Kološane: Modro občujte s tistimi, ki so zunaj (namreč, zunaj prave Cerkve, s pogani) ... Vaša beseda bodi vedno prijazna, s soljo, t. j. z modrostjo in razumnostjo zabeljena, da boste vedeli, kako je treba vsakemu odgovarjati. (Kol 4, 5—6.) Prvaka-apostola očividno hočeta, da kristjani brez razlike stanu in spola vplivajo na nekristjane ne samo z lepim zgledom in z molitvijo, marveč tudi s poučevanjem, razjašnjevanjem Kristusovega nauka, s točnimi odgovori na dvome, laži in zmote, kratko: z apostolsko besedo. In resnično poročajo Apostolska dela, kako so prvi verniki velikokrat tudi z besedo nastopali kot pomočniki apostolov pri njihovem misijonskem delu. Tako so ob prvem preganjanju v Jeruzalemu tisti, ki so se zatekli v Fenicijo, Antiohijo in na otok Ciper, oznanjevali Kristusa Judom in Grkom ter so mnoge izpreobrnili. (Apd 11, 19—21.) Druge, posamezne take laiške

apostole nam Sv. Pismo celo po imenu navaja: n. pr. Apolona, rojenega v Aleksandriji, ki je bil goreč in je govoril ter učil natančno o Jezusu (Apd 18, 25); Akvila in njegovo ženo Priscilo, ki sta Apolona za učenje usposobila; Evodijo in Sintiho, odlični kristjanki, o katerih sv. Pavel posebno poudari, da sta se trudili ž njim za evangelij s Klemenom in drugimi sodelavci, katerih imena so v knjigi življenja. (Flp 4, 3.)[11] — Ali moremo mi prve vernike tudi v tem kako posnemati? Ko nas najvišji poglavar Cerkve kliče na pomoč škofom in duhovnikom, ko nas pozivlje na katoliško akcijo — ali moremo tudi mi kaj storiti ne le z zgledom in molitvijo, marveč tudi z apostolsko besedo? Moremo in velikokrat smo to zelo dolžni! Poglejmo le nekaj primerov, kje in kako! —

*

Saj je jasno, predragi! da neduhovnik, laik ne more drugim pridigati kakor duhovnik: v cerkvi, pri službi božji, pri liturgičnih pobožnostih. Tudi o prvih kristjanih nikjer ne beremo, da bi bili apostolom pomagali z besedo pri bogoslužnih sestankih. Prav tako je gotovo, da neduhovniki, laiki za Kristusa in njegovo kraljestvo, za blagor duš ne morejo delati z besedo tako splošno kakor z zgledom in z molitvijo. Toda povejte: ali niso n. pr. starši dolžni govoriti svojim otrokom besed življenja in zveličanja? Ali nista mati in oče po naravi prva poklicana, da zasajata v otroška srca že v

najnežnejši dobi Boga in njegovo resnico in njegovo postavo in strah pred zmoto in grehom? Ali nista dolžna, ko otroci doraščajo, neprestano voditi jih tudi z besedo, dobrotno in ljubeznivo — ali pa trdo in ostro, kakor je že potreba? Vidijo starši slaba nagnjenja svojih otrok, vidijo nevarnosti, ki jim prete od nevere, od mlačne vere, od zapeljevanja sveta, od strasti napuha, pohlepnosti, poltenosti, nezmernosti, od priložnosti slabih tovarišij, grešnih zvez, opolzkih zabav, izprijenih môd — ali ne bodo povzdignili glasu in govorili, govorili? ... Kar je apostol naročil učencu Timoteju, to resnično velja vsakemu očetu, vsaki materi: Rotim te pri Bogu in Kristusu Jezusu, ki bo sodil žive in mrtve, pri njegovem prihodu in njegovem kraljestvu: oznanjuj besedo, nastopaj, bodi prilično ali neprilično, prepričuj, svari, opominjaj z vsem potrpljenjem in učenjem. (2 Tim 4, 2.) Najprej je treba katoliške akcije v družini. Z zgledom, z molitvijo — pa tudi z besedo. Kakršne bodo družine, taka bo družba človeška. Božje kraljestvo mora priti najprej v hiše in domove, potlej bo zajelo tudi ulice in ceste.

K družini spadajo tudi posli. Za te je potrebna katoliška akcija gospodarjev in gospodinj. Akcija lepega zgleda, akcija pobožne molitve in akcija čuječe besede. Če posli ne vrše svojih krščanskih dolžnosti, če so malomarni do molitve, do službe božje, do sv. zakramentov; če žive razbrzdano in druge, nemara celo domače otroke pohujšujejo —

ali naj gospodarji in gospodinje molčé? ... Čigava beseda bo kaj zalegla pri otrocih, če ne bo besede očetove, materine? In čigava beseda bo imela veljavo pri poslih, če ne bo besede gospodarjeve, gospodinjine? Tudi dušni pastir, duhovnik, bo opravil malo ali nič, če ga ne bodo podpirali nauki in opomini domače hiše. Glej katoliško akcijo besede v družini! —

In v šoli? Ah, vi učitelji-vzgojitelji, ve učiteljice-vzgojiteljice, kako lepo se bo razvijalo božje kraljestvo med mladimi dušami v šoli, če bo verouk duhovnikov podpirala tudi vaša apostolska beseda... Če boste tudi vi, ki učite otroke brati in pisati, brali ž njimi vsepovsod božje ime in ga pisali v njihova srca... Če boste tudi vi, ki učite deco računstva s časnimi količinami, opozarjali na račune z večnimi vrednotami... Če boste tudi vi, ki učite mladino spoznavati in ljubiti zemeljsko domovino, kazali obenem proti domovini nebeški... Če boste vse človeško znanje, ki ga podajate, osredotočili, koncentrirali okrog vere Vanj, okrog ljubezni do Njega, od katerega je vsa čiherna modrost in vednost... Glej katoliško akcijo besede v šoli! —

In drugod? Kako mi drugi, ki nismo ne očetje ne matere ne gospodarji ne gospodinje ne učitelji ne učiteljice? O, kaj prilike imamo tudi mi sodelovati pri katoliški akciji z besedo! Eden je član dobrega društva, v katerem je tako lepo preskrbljeno za krščansko življenje in duhovni napredek. Ali ne

bo šel in nagovarjal svojih prijateljev in znancev, da tudi oni pristopijo k takemu društvu? — Drugi je na sebi izkusil, kakšna sreča in milost so duhovne vaje, v katerih se človek potopi v najbistvenejše resnice življenja in večnosti, obračuna s svojo zgrešeno preteklostjo in se lahek in vesel usmeri na novo pot, ves prestvarjen v svetosti in pravičnosti. Ali ne bo hodil od tovariša do tovariša, jim pripovedoval o tej sreči in milosti ter jih vabil za seboj? — Tretji čuti, kako blagodejno vpliva nanj pridiga vsako nedeljo in praznik, kako osvežuje vse njegovo mišljenje, uravnava stremljenje, dejanje in nehanje. Ali ne bo s prijazno in obzirno besedo v svojih krogih pozival k pridigi ljudi, ki so se božji besedi nemara že čisto odtujili in poznajo zato le še goljufivo modrost človeških besed?... In če taki njegovi bližnjiki zanemarjajo celo sveto mašo ob Gospodovih dneh, če zanemarjajo svojo velikonočno in vsakršno krščansko dolžnost, bo tembolj goreča, tembolj proseča njegova beseda, naj vendar zopet najdejo pot v cerkev in h krščanskemu življenju. — Četrti je nemara zaposlen v delavnici, v tovarni, kjer se iz veri sovražnih ust pogosto čujejo bogokletne govorice zoper vero, Boga, Kristusa, Cerkev. Ali ne bo — pogumni mož, pogumni mladenič — enkrat in drugič pristopil med zlogolke tovariše in jih v vsi krotkosti, a odločnosti vprašal: Bratje! prijatelji! Kaj vam je prizadela vera? kaj hudega vam je storil Bog? s čim vas je razžalil Kristus? kaj je zakrivila nad vami Cerkev

— da tako klevetate? V zmoti ste, resnice ne vidijo vaše oči — postojte, izpreglejte!... In če bo našel le količkaj odprta ušesa, bo posvaril grešnike, poučil nevedne, prav svetoval dvomljivcem. — Glejte, predragi! prilik za apostolsko delo, za katoliško akcijo z besedo. —

Vse polno je polj za to setev. Če se ustaviš laži in daš pričevanje resnici, pravi kardinal Faulhaber, če se zavzameš za dostojnost v javnem življenju,... če zavrneš hujskanje zoper škofa, če braniš pravice Cerkve v šoli, si apostol katoliškega gibanja.[12] — Toisto si, če govoriš za treznost in zdržnost, če se poteguješ za socialno pravičnost, za pravo razmerje med delavci in delodajalci, če širiš krščanske kulturne ideje, če pospešuješ z besedo liturgično gibanje, če govoriš in nabiraš za misijone, za Ciril-Metodijsko akcijo itd. — Še eno področje je, silno važno, ki ga moram posebej omeniti in se za hip pomuditi pri njem. To je tisk. Z močno, prepričevalno besedo priporočati dober tisk, mora biti ena največjih zadev katoliške akcije. Zakaj kakor je slab tisk padec in poguba mnogih, tako je lahko dober tisk vstajenje in življenje mnogih. Bral sem — ne vem več, kje — drzno besedo, da je dober tisk nekak osmi zakrament. Resnično nam tudi po njem — dasi drugače kot po zakramentih — prihajajo milosti in dobrote za dušo; tudi po njem se srca preobrazujejo, posvečujejo, v dobrem utrinjajo. Le prebirajte Sv. Pismo ali Kempčanovo Hojo za Kristusom ali življenja svetnikov, življenja drugih vzor-mož in -žena, n. pr. našega velikega Baraga, Slomška, ali lepe nabožne in misijonske liste — pa boste sami občutili, kako bo vel duh božji v vaših dušah. Blagoslovljen tak tisk, ki služi duhu, ne materiji; ki je vodnik k luči, ne zvodnik v temo; ki ljubi resnico, sovraži pa zmoto in laž; ki zida na skalo vere in Cerkve, ne pa na pesek dvoma in verskega nihilizma! V vsako hišo kar največ takega tiska: knjig, brošur, listov! Zlasti knjig, brošur in listov z izrecno versko in nabožno vsebino! Čimbolj bomo tak tisk brali, tem boljši bomo — kakor bomo z gotovostjo tem slabši, čimveč bomo zajemali iz slabega tiska, nasprotnega veri in morali ali pa tudi le ravnodušnega, brezbarvnega v tem, kar je verskega in nravnega. Zato je vsaka beseda, izgovorjena v prid dobremu tisku, prava apostolska beseda, resnična pomoč duhovnim dušnim pastirjem pri skrbi za večni blagor vernikov, veliko dejanje po namenih katoliške akcije. —

*

Predragi! Sklenimo, da bomo sodelovali tudi z besedo pri katoliški akciji. Veliko dobrega bomo lahko storili, veliko hudega preprečili. Seveda moramo skrbeti, če druge versko in nravno poučujemo, da smo sami dobro poučeni; če druge h krščanskemu življenju opominjamo, da smo sami v krščanskem življenju utrjeni; če drugih zmote zavračamo, da smo sami prešinjeni od resnice. Pro-

simo Sv. Duha, ki nas je v sv. birmi naredil za viteze in vojščake božjega kraljestva, da vedno obnavlja v nas darove, ki nam jih je takrat podelil: dar modrosti in umnosti, dar svèta in učenosti in pobožnosti. — Pa tudi pravega krščanskega poguma nam je treba za apostolstvo besede — poguma, ki premaga vsak strah pred ljudmi. Tudi tega si prosimo od Sv. Duha, ki je Ogenj in Moč in je prišel nad apostole v šumnem viharju. In to zmerom mislimo: Kako da bi ne imeli mi veselega poguma za podpiranje božjega kraljestva, če imajo drugi toliko žalostnega poguma za njega razdiranje? Še enkrat čujmo tu besedo velikega škofa in kardinala: Če so sovražniki Cerkve čuječi, njeni prijatelji ne smejo spati. Če sovražniki Cerkve govore, njeni prijatelji ne smejo molčati.[18] Amen.

V.

Predragi v Gospodu! Morda ste slišali ime: dr. Karel Sonnenschein. Jaz sem prebival kot bogoslovec v Rimu več let ž njim pod eno streho; bil je v študijah nekoliko za menoj. To je tisti mož, ki ga danes ves svet pozna tudi pod imenom: apostol Berlina; ki je — kakor je dejal govornik na njegovem grobu — živel kot berač, a umrl kot kralj. Njegov pogreb 25. februarja 1929. leta opisuje njegov življenjepisec tako-le: Cel Berlin miruje, ne da bi bilo treba le enemu stražniku dvigniti roke. Ure in ure traja žalni sprevod. V sprevodu so ministri in proletarci; med mladimi športniki se s težavo pomikajo naprej pohabljene ženice, ki se ne dajo oplašiti od dolge poti. Po tri ure in več čakajo ljudje pri grobu, da pridejo na vrsto in vržejo pest prsti na njegovo rakev. Tu stoje in molijo in si pripovedujejo. Revna žena, pometavka, pravi sosedi: Meni je doktor dobil službo. Drugi govore, da jim je preskrbel zdravnika, advokata, vse. Paglavec berlinski kliče drugemu: Pridi sem, splezaj na zid! Poglej, koliko je imel ta sorodnikov! Bil je pač v sorodstvu s celim svetom... Komunist vprašuje: Koga pa pokopavajo? Saj to ni pogreb, to je ljudsko preseljeva-

nje ... Za odgovor mu reko: Duhovnik je bil, ki ni nič imel, pa je tisoče nasitil in oblekel ...[14] — Dà, bil je duhovnik Karel Sonnenschein poosebljena ljubezen do bližnjega. Delal, pisal, prosil, zbiral, posredoval je dan in noč in noč in dan, samo da je pomagal zapuščenim, bednim, preganjanim, brezposelnim, brezdomnim, lačnim — sploh siromakom vseh vrst. Bila je to krščanska usmiljenost njegovega srca in bilo je prepričanje, da tako najbolje služi katoliški stvari. — Tudi mi, predragi, smo prav posebni delavci pri katoliški akciji, če vršimo, kar največ moremo, dela ljubezni do bližnjega. Tako zopet posnemamo prve kristjane, pomočnike apostolov, delamo pa tudi, kakor je v vseh časih delala Cerkev in kakor je delal Kristus sam, ko je hodil po zemlji — in uspeh za kraljestvo božje nam ne more izostati. —

•

Predragi! Prvi kristjani so vršili dela ljubezni predvsem do apostolov samih, ker so skrbeli za njihovo preživljanje, kakor to izvemo zlasti iz pisem sv. apostola Pavla do Korinčanov in Rimljanov. Pa tudi za potrebne vernike so v bratovski ljubezni skrbeli. Apostolska dela pripovedujejo, da so vsi, kateri so vero sprejeli, imeli vse skupno; posestva in premoženje so prodajali in jih razdeljevali med vse, kolikor je kdo potreboval. (Apd 2, 44—45.) Globoko pojmovanje Jezusovega naročila o ljubezni do bližnjega, Gospodov nauk o ničnosti

in nevarnosti bogastva, o samoodpovedi in ponižnosti, Gospodov zgled, zlasti pa milost božja, ki jo je Sv. Duh obilno delil mladi Cerkvi — vse to je nagibalo prve vernike, da so izvrševali junaška dela ljubezni do bližnjega.[15] Sv. Pavel imenuje z imenom nekaj večjih dobrodelnikov in dobrodelnic med prvimi verniki, tako: Febo, ki je bila diakonisa in je kot taka stregla bolnikom in podpirala siromake ter postala zaščitnica mnogih (Rim 16, 2); potem celo hišo Štefána in Fortunata in Ahaika, ki se je postavila v službo svetih (1 Kor 16, 15—16) z gostoljubnostjo, oskrbovanjem bolnikov in podpiranjem ubožcev; bogatega Gaja, ki je bil cele Cerkve gostitelj (Rim 16, 23), in še druge. Sv. Ignacij Antiohijski pa imenuje celo prvo Cerkev kar ljubezensko zvezo — tako splošna in očitna so bila dela usmiljene ljubezni, ki so jih verniki apostolskih časov izkazovali drug drugemu.[16] —

Kar pa so prvi verniki začeli, to je nadaljevala Cerkev skozi vsa stoletja. Kakor mati je hodila med človeštvom in njen obraz je žarel od vseobsežne materinske dobrote. Vdove in sirote, zapuščeni starčki in otroci, bolniki in drugi trpini, nevedni, grešni, razžaljeni, ponižani, obupani so bili vsakčas predmet njene ljubezni, njene posebne skrbi in pažnje. Cerkev je učila kneze in kralje siromakom umivati noge. Svoje zaklade — tolikrat ji očitane — je odpirala vsem, ki so bili podpore potrebni. Za bolnike je zidala prostrane bolnišnice. Za osirotele je klicala v življenje verske redove,

Ubožce je zbirala po samostanskih dvoranah in jim tam lomila dušni in telesni kruh. Svoje apostole je pošiljala v bližino in daljino, da je z lučjo evangelija preganjala ne samo noč duha, marveč tudi temo telesne bede in bolečine. Še tam, kjer jo je nekrščanska prosvetljenost oropala časnega imetja, tako da je komaj vzdrževala svoja svetišča in oskrbovala potrebščine za službo božjo, je imela Cerkev zmerom srce tudi za časni blagor svojih otrok in je zastavljala vso svojo moč in vplivnost, da je k usmiljenju mehčala trde in neusmiljene bogatine, blage in dobrotne pa pri usmiljenju ohranjevala. Rada je vsekdar pozabljala vsako svojo nesrečo, samo da je mogla deliti pomoč in varstvo nesrečnim. Taka je bila v vseh stoletjih katoliška Cerkev.[17] —

In nič čuda! Cerkev je samo posnemala svojega začetnika, Gospoda in Učenika Jezusa. Kjerkoli srečujemo Jezusa, vidimo njegovo pot zaznamenovano z ljubeznijo in usmiljenjem. Naj hodi po najbolj obljudenih krajih Galileje, Samarije in Judeje ali pa po zapuščeni, mrtvi puščavi — povsod ga spremlja sloves njegove božje dobrotnosti. Zdaj vabi k sebi otroke in jih blagoslavlja z blagoslovom, ki je porok tudi zemeljske sreče; zdaj tolaži žalostne; zdaj poklada roke na bolnike, da se jim vračata zdravje in moč; zdaj obuja na telesu mrtve, ker sočuvstvuje z zapuščenimi živimi; zdaj vliva skesanim grešnikom mir v razdvojene duše. Za vse je polno usmiljenja njegovo Srce. Tisočglava množica je zbrana pri njem v puščavi in nima kaj jesti — in Gospod jo nasiti čudežno. Ljudstvo se mi smili (Mk 8, 2) —. To je njegova večnolepa, topla beseda, ki velja za ves človeški rod, katerega je prišel nebeški Samaritan odrešit in osrečit za čas in večnost. —

Vidite torej, predragi, kako zares posnemamo prve kristjane in Cerkev vseh stoletij in Kristusa samega, če delamo dobra dela ljubezni do bližnjega. Ah, da bi bili le goreči in neutrudni posnemavci! Potreb in prilik je dosti, da razvijemo na vse strani katoliško akcijo usmiljenih dobrih del. Vsepolno je otrok, ki v svoji zapuščenosti nimajo drugega zatočišča nego previdnost božjo in naše usmiljenje. Vsepolno je ubožcev, bolnikov, starih ljudi, ki brez pomoči bližnjega živeti ne morejo. Tisoči rok se dvigajo in prosijo kruha ta današnji čas stiske in brezposelnosti. Pomagajmo vsak po svojih močeh, lajšajmo gorje! Višek katoliške akcije je to, ker je višek krščanstva — ljubezen. Zlasti tisti, ki veliko imajo, naj veliko dajo! Kako le morejo nekateri sedeti na kupih denarja — toži ves žalosten pisatelj knjige: K v i š k u z d a j d e ž e l a v s a ! — privoščiti svojemu telesu vse ugodnosti, imeti celo zalogo nepotrebnih dragih oblek, plaščev, kožuhov in druge navlake, omamljati se s pijačami, izmetavati za golo zabavo denar — ko nimajo mnogi niti strehe nad glavo ali spijo po lopah, pod kozolci, pod mostovi brez vsake odeje, nimajo ne gorke sobe po zimi ne

obleke razen nekaj raztrganih cap, da se ne morejo ne preobleči ne posušiti, marveč trepečejo od mraza in hkrati stradajo, po cel dan brez potrebne jedi, po cele dneve brez gorkega v ustih ... Kako je mogoče gledati to bedo, sam pa živeti v preobilju! Ni klical Kristus zastonj bogatinom gorja, ni bil brez vzroka trdosrčni bogatin pokopan v pekel, ubogi Lazar pa sprejet v Abrahamovo naročje ...[18]

Z deli usmiljene ljubezni, moji častiti poslušavci! bomo neizrečeno uspešno širili božje kraljestvo. Ne bojmo se, da bi nam ta uspeh izostal, samo če tudi res delamo zaradi Boga in njegovega kraljestva v dušah. Oj dragocena katoliška akcija! Po dobrih delih našega usmiljenja bodo tudi zakrknjena srca začutila lepoto in moč vere, iz katere se rodi ljubezen in usmiljenje. Ali niste slišali v začetku današnjega govora, kako je ubog duhovnik s krščansko ljubeznijo še mrtev zgrinjal neštete množice okrog sebe in — le verjemite! — tudi okrog tistega Boga, ki je dal takega duhovnika ... Hočete še drug zgled?

V francoskem in nemškem jeziku je izšla knjiga z naslovom: Margrit. Tu je opisana mlada učiteljica iz mesta Lüttich-a v Belgiji. Umrla je stara šele 23 let. Samo štiri leta je bila učiteljica, a je storila v njih neizmerno veliko dobrega. Bila je neugnana, iznajdljiva, do skrajnosti požrtvovalna, res junaška v dobrih delih. Obiskovala in podpirala je v teh štirih letih več kot tisoč najbolj

revnih, zanemarjenih in pokvarjenih družin in jih je s svojo ljubeznijo pridobila za Boga in krščansko življenje. Razdelila je vse, kar je imela svojega, iz domače hiše je z dovoljenjem staršev odnesla, kar se je le odnesti dalo, potem pa je še prosjačila pri drugih in delala celo dolgove, ker ni mogla videti nikogar pomanjkanje trpeti. Cilj njene dobrodelnosti pa je bil zmerom: duše iz greha otemati in jih k Bogu voditi. In res jih je začuda spravila na pravo pot. Nihče se ni mogel ustavljati njeni ljubezni. Saj se je pa Margarita tudi vsa poživala v tej ljubezni. Pozno zvečer je prihajala domov s svojih dobrodelnih poti, večkrat vsa premražena in premočena in tako utrujena, da se je zdela napol mrtva, dokler ni zopet prišla k sebi. Potem je dolgo v noč delala za reveže in nato dolgo molila. Počitka ni hotela imeti nobenega. — Preveč se trudiš, ji je dejala njena tudi zelo dobra mati. — O, je odvrnila, saj bo v nebesih časa dovolj za počitek. — Tudi umrla je radovoljno, iz ljubezni. Ponudila je Bogu svoje življenje za svoje tri brate v vojski, in Bog je ponudbo tudi sprejel. Vsi trije so živi in zdravi prišli nazaj; dva izmed njih sta duhovnika. Margarita pa je umrla brez bolezni — prostovoljna žrtev ...

*

Glejte, predragi! to je res vzor katoliške akcije, taka delovna ljubezen do bližnjega. Neskončni Bog, ki si Ljubezen sama, obudi v nas vseh obilo te

ljubezni! Gospod Jezus, ki si dejal: Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj (Jan 13, 35) — daj, da z deli usmiljenja vsak čas, posebno pa še ta sedanji težki čas dajemo pričevanje tebi in tvojemu nauku in tako pomagamo obnavljati in širiti tvoje kraljestvo na zemlji! Odrešenik naš, ki boš nekoč naš Sodnik, dodeli milostno, da drugim usmiljenje izkazujoč, sami usmiljenje dosežemo, in oni veliki in strašni dan večne ločitve, stoječ na tvoji desni strani, zaslišimo tvoj mili glas: Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta! Zakaj lačen sem bil in ste mi dali jesti; žejen sem bil in ste mi dali piti; popotnik sem bil in ste me sprejeli; nag sem bil in ste me oblekli... Kar ste storili kateremu izmed teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili. (Mt 25, 34—36, 40.) Amen.

VI.

Predragi v Gospodu! Ali pokažem premalo spoštovanja do svetega mesta, do prižnice, če vam pridigar razodenem nekaj iz najbolj skritega kotička svojega lastnega srca? Večkrat mi hoče biti žal, da moja duhovniška pot ni šla drugače, nego je šla: da bi nadaljeval tisto dušno-pastirsko delo, ki sem ga bil začel mlad v prelepi dolini pod Limbarsko goro. Hotel bi, da sem župnik, rajši nego v mestu — oprostite! — kje na deželi. Nemara bi imel kaj več pokazati pred sodnim stolom božjim nego tako, in vsaj ta ali oni moj župljan bi kdaj pomolil očenaš na mojem grobu... Ob takih mislih si tudi predstavljam, kako bi kot župnik zdaj pospeševal katoliško akcijo. Povedal vam bom, kako. Pri tem bom resda ponovil marsikaj, kar sem že dozdaj spomnil — a imeli boste pred seboj nazorno sliko o katoliški akciji.

*

Kako tedaj? — Zbiral bi, predragi! okrog sebe dobre ljudi izmed svojih župljanov in jih učil in bodril tako-le:

Prvo in najdražje, kar imamo v župniji, je hiša božja in Bog v nji. Za hišo božjo, svojo cerkev,

moramo skrbeti, da bo zmerom lepa in vredna najvišjega Boga. V ta namen boste z veseljem pripravljeni žrtvovati, kar največ morete. Vaša stvar je, možje-gospodarji, da ne trpite med seboj nobenega godrnjanja in prerekanja, kadar vas vaš župnik poprosi darov za cerkev: za popravo, za beljenje, za slikanje cerkve, za orgle, za klopi, za zvonove, za prte na oltarjih, za svete posode, za mašno obleko, itd. O komerkoli veste, da lahko dá, pa ima stisnjeno pest, tega boste sami poučili, da je čast in ponos, veselje in zasluženje, darovati Bogu za njegovo bivališče. — Marsikaj v cerkvi in okrog nje se da narediti brez stroškov, s samim delom, ki ga pa ne zmore zmerom en človek — cerkovnik, tako: red in snaga okrog cerkve, čistoča v cerkvi po tleh, po klopeh, po stenah, po oltarjih, itd. Dekleta, žene, tu ste ve poklicane priskočiti na pomoč, zlasti ob večjem pospravljanju, čiščenju, pripravljanju po cerkvi. Žene in posebno dekleta boste tudi rade s cvetlicami krasile oltarje za nedelje in praznike, in vso cerkev z zelenjem in venci ob izrednih slavnostih. V Marijini družbi naj se odsek za olepšavo cerkve in oltarjev stalno navdušuje za čim večjo delavnost, zbira po možnosti denarne prispevke in priteguje k svojemu delu zlasti mlajše članice, da se zgodaj vadijo izkazovati cerkvi svojo dejansko ljubezen. — Seveda pa moramo ljubiti svojo cerkev, hišo božjo, v prvi vrsti vsi tako, da radi zahajamo vanjo k službi božji, k vsem lepim pobožnostim, ki se v nji vrše Bogu

v slavo in nam v zveličanje. Žalibog je v župniji nekaj bogopozabnih ljudi, ki celo ob nedeljah opuščajo sv. mašo. Laže nego duhovnik, ki se ga izogibljejo, jih boste vi preprosili, naj se vendar zavedo svoje krščanske dolžnosti. Iščite priložnosti za razgovor z njimi; pojdi ta ali oni, kdor je bolj znan, k temu ali onemu na dom in ga z lepo besedo napoti spet v cerkev! — Nekateri pa prihajajo in postajajo zunaj cerkve, in nobena beseda s prižnice nič ne pomaga. Pomagajte, posebno možje in fantje, odpraviti to slabo in grešno razvado! — Popoldanska služba božja je bolj zapuščena, in vendar je vsem tako potreben krščanski nauk, ki se pri nji razlaga. Skrbite, starši, da bodo vaši otroci redno hodili ob Gospodovih dneh tudi k popoldanski službi božji, skrbite, gospodarji in gospodinje, da bodo hodili vaši posli! Sami dajajte dober zgled! Ne trpite, župljani, da se vrše razne prireditve med popoldanskim opravilom! Za to je čas po službi božji. — Ob nedeljskih in praznіških popoldnevih imamo v cerkvi skupno molitveno uro, večkrat pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. Parkrat na leto imamo dneve vednega češčenja. K tej molitvi moramo prihajati v velikem številu, ne samo ženske, marveč tudi moški. Marijina družba, tretji red, apostolstvo mož in mladeničev morajo tu klečati polnoštevilno pred Najsvetejšim in v lepi zborni molitvi častiti Jezusa ter mu priporočati vse potrebe sv. Cerkve in celega človeštva. V lepi zborni molitvi, pravim, kjer vsak

v zboru naglas moli, točno z drugimi izgovarja besedo za besedo, nihče ne prehiteva, nihče ne zavlačuje, tako da je sto in dve sto moških grl en sam glas, in sto in dve sto ženskih grl en sam glas, in kipi molitev kakor pesem in kakor vihar proti tabernaklju in proti nebu. Take molitve se nalašč vadite pri shodih Marijine družbe! Taka molitev bo privlačevala čimdalje več vernikov pred sv. Rešnje Telo. — Sv. Rešnjemu Telesu bomo na vso moč izkazovali ljubezen in češčenje ob obeh procesijah, o Veliki noči in na Telovo, ko nesemo Jezusa iz cerkve mimo naših bivališč. Navdušeno pritrkavanje v zvoniku, radostne pesmi po poti, okrašene hiše in domovi in ceste, najspoštljivejše vedenje otrok in odraslih . . . vse mora razodevati našo vero, našo pobožnost in katoliško zavest. — Kakor hitro bo mogoče, priredimo v naši župniji tridnevni evharistični shod. Takrat pa mora biti cerkev noč in dan polna pobožnih molivcev, obhajilna miza vsako jutro kar oblegana, in sklepna procesija z Najsvetejšim mora biti pravi zmagoslavni pohod našega Kralja. — Še prej pa bomo, kakor že veste, obhajali po več letih drugo veliko pobožnost, sveti misijon, da se vsi prenovimo in na novo poživimo v Bogu in krščanskem življenju. Pri misijonu ne bo smelo manjkati nikogar. Tiste, ki bi se mu hoteli izogniti, boste od osebe do osebe pregovorili, da tega ne store. Prav zadnji čas sem čul, da je bil v neki župniji en sam možak, ki se misijona ni mislil udeležiti. Siromak že dolgo dolgo ni bil pri

spovedi in sv. obhajilu. Pa je šlo nadenj kar več mož: Pojdi, tudi ti pojdi v cerkev! Moraš! Kaj boš tak! . . . Vdal se je. A komaj je poslušal nekaj pridig, že ga je zgrabila milost božja. Čez dva dni je po dobri spovedi že klečal pri obhajilni mizi, in potlej vsak dan celega misijona, s solzami v očeh . . . Tako se po apostolsko rešujejo duše. — To je torej hiša božja in Bog v nji. —

Potem so naše domače hiše in mi v njih —. Skrbimo, da bodo naše hiše vse resnično krščanske! Čisti in sveti naj bodo v njih zakoni! Ne daj Bog, da se vgnezdi pod kako streho divji zakon! Možje, žene, vaša čast zahteva, da se takoj odpravi iz naše župnije tako pohujšanje. — Starši, glejte na dobro versko vzgojo svojih otrok! Sami jih odgajajte v zavedne in bogoljubne kristjane in budno čujte, da jih v take odgajajo vsi, ki vas nadomestujejo, bodisi v šoli ali pri rokodelstvih ali kjerkoli. — Gojite po hišah skupno družinsko molitev! Kolika škoda je, da se je tako zelo opustila skupna molitev zjutraj in zvečer, zlasti skupna molitev sv. rožnega venca! — Gospoda Jezusa pogostokrat prinašajte pod svojo streho! Srečni so domovi, kjer očetje in matere sami ljubijo pogostno sv. obhajilo in navajajo k njemu svoje otroke in posle. — Mnogo družin je, hvala Bogu, že posvečenih presv. Srcu Jezusovemu. Delajte, agitirajte, da se prav vse posvete temu božjemu Srcu! Blagoslov bo velik. — Skrbite, da bo v vaših hišah dovolj dobrega, poštenega, tudi nabožnega berila; sla-

bega, zlasti veri in krščanskim nravem sovražnega ali tudi le do vere in Cerkve mrzlega pa Bog ne daj pod vaš krov! Kača je, ki prej ali slej gotovo piči in izcedi svoj strup v dušo. — To glede naših hiš, vsake posamezne izmed njih. —

Zdaj pa še naše župnijsko občestvo, naša skupnost. — Vsi se moramo truditi, da izginejo iz naše župnije vsakršna dela teme, zasijejo pa vanjo dela svetlobe. Možje, vi boste brez strahu in ozirov nastopali zoper nove, nepotrebne gostilne, zoper skrunjenje nedelj in praznikov, zoper slabe prireditve, slabe liste, zoper javno pohujšanje kakršnekoli vrste, n. pr. o priliki kopanja, izletov, sejmov, itd. — Fantje, vi se boste zvezali zoper kletvino, sirovost, ponočevanje, pijančevanje, plese. Vemo, kako žalostne reči so to: Bog se žali, duše trpe škodo in sramota lega na našo skupnost. — Žene in dekleta, ve boste pomagale čuti zlasti nad sveto čistostjo v župniji. Storile boste vse, da se ohrani ali, kjer bi bilo treba, zopet povrne sramežljivost v obleki, da se preprečujejo grešna znanja, zasovražijo nespodobne tovarišije. Z ljubeznijo boste matere odvračale svoje hčere, in dekleta svoje tovarišice od vsega hudega posebno v dobi, ko ravno dozorevajo in je nevarnost prevelika, da jih zaseže zapeljevanje. Pošiljajte, starši, svoje otroke v Marijino družbo, in Marijini družbeniki sami naj vabijo k sebi doraščajoči mladi rod! Za Jezusom Marijo v župnijo! Marija je kači glavo strla, ona nas bo varovala del teme. — Ko pa bomo tako

uspešno preganjali dela teme, bomo obenem gojili dela luči, krščanska dobra dela. Službe božje, molitve, sv. zakramentov sem že spomnil. To so naravnost dela ljubezni do Boga, ki je prva in največja zapoved. Priporočim naj le še zopet iskreno in nujno: tretji red, bratovščino sv. Rešnjega Telesa, apostolstvo molitve, apostolstvo mož in mladeničev, ki sem vas že večkrat ž njimi seznanjal in vam jih na srce polagal. — Druga zapoved, prvi enaka, pa je ljubezen do bližnjega. Tudi to moramo kazati v dejanju. V župniji imamo bolnike, siromake, revne otroke. Kako krščansko je, če ob nedeljah obiskujete bolnike, jih tolažite, jim, kar morete, pomagate! Nihče ni bolj potreben usmiljenja nego bolnik, pa tudi nihče ni bolj hvaležen zanje. — Za siromake, ki jih je zlasti dandanes toliko, bomo skušali ustanoviti Vincencijevo konferenco ali Elizabetino družbo. Dotlej pa naj zlasti odsek Marijine družbe, ki si je nadel nalogo, skrbeti za ubožce, kar najpridneje deluje! Gibljimo, zbirajmo, žrtvujmo, pomagajmo z obleko, z živili, po možnosti in potrebi tudi v denarju! — Posebni siromački so otroci ubogih. Skušajmo, da jih obličemo in preživimo! Za Miklavža ali za Božič, morda tudi za Veliko noč napravimo posebno zbirko, da jih obdarimo in razveselimo! Nekaj je ubogih šolarjev, ki prihajajo od daleč in ostajajo v šoli čez poldne, pa nimajo od doma tako rekoč ničesar za kosilo. Za te bomo morali poskrbeti, da dobe na kak način gorko jed opoldne. — Naša krščanska

in apostolska ljubezen pa mora seči tudi preko župnije, dà, preko dežele in države — tja, kjer žive na telesu in na duši ubogi, divjaki, pogani, ki še pravega Boga in Jezusa ne poznajo. Zanje se trudijo misijonarji, da jih rešujejo telesno in dušno. Toda misijonarji ne premorejo nič brez sredstev. Zato ne pozabimo misijonov! Darujmo, kar moremo, tudi v ta vzvišeni namen; če pa nič darovati ne moremo, vsaj molimo, mnogo molimo!

*

Vsetako, moji častiti poslušavci! si mislim, da bi kot župnik dandanes učil in opominjal svoje župljane — v cerkvi s prižnice in zunaj cerkve v društvih, družbah, bratovščinah pa tudi v zasebnih pogovorih. Kajne, kako pestra je slika, ki sem vam jo podal? In vse to je katoliška akcija. Vidite, koliko je najrazličnejšega dela za vse in vsakega. A lepo delo je vse, plemenito delo za krščansko obnovo sveta, za kraljestvo božje, za večno in — le verjemite! — tudi časno srečo duš. Zato pa vsak in vsi krepko na to delo! Amen.

VII.

Predragi v Gospodu! Vsi moramo sodelovati pri katoliški akciji, ki je njen veliki cilj: vse prenoviti v Kristusu. Vendar pa, kakor večinoma vsako skupno delo, zahteva tudi le-to nekaj preddelavcev, v vsaki škofiji, da, v vsaki župniji nekaj posebno navdušenih in gorečih pa tudi posebno usposobljenih vernikov, ki pod vodstvom škofa in dušnih pastirjev katoliško akcijo z vsemi močmi pospešujejo in vse okrog sebe k nji pritegujejo. Taki preddelavci, odlični pospeševalci katoliške akcije se vzgajajo zlasti po duhovnih vajah. Pij XI. sam opozarja v okrožnici, ki jo je izdal za svoj zlatomašniški jubilej dne 20. dec. 1931, da so duhovne vaje tista šola, iz katere naj prihaja elita, t. j. izbrana četa, ki bo voditeljem katoliške akcije, škofom in duhovnikom, desna roka in poglavitna pomoč.[20] Zato sem sklenil, da vam v zvezi s katoliško akcijo izpregovorim nekaj malega še o duhovnih vajah — ne samo zato, ker so izobraževališča za posebne sotrudnike pri tej akciji, marveč tudi zato, ker je sploh dobro in koristno, da vsi duhovne vaje poznate in se jih, če le količkaj mogoče, vsaj enkrat v življenju udeležite. Odgovoril pa bom ob kratkem na ta-le vprašanja: Kaj so duhovne vaje? kakšno

zgodovino imajo? kako se navadno vrše? in: kakšna je njihova korist? —

*

Predragi! Duhovne vaje ali, kakor jih z latinsko besedo kratko imenujemo, eksercicije — so več nego kaka pridiga, tudi več nego gotovo število pridig skupaj, več so nego božja pot ali druga podobna pobožnost. Duhovne vaje so resnične večdnevne vaje duhovnih sil; so številna urejena dejanja ne samo naravnega, marveč tudi nadnaravnega duhovnega življenja za očiščenje, utrjenje in izpolnjenje duše glede na človekov nadnaravni cilj. To je cel sestav, zistem duhovnih vežb, s katerimi naj se človek najprej očisti greha in grešnih nagnjenj, potem pa izkuša spoznati, kaj je zanj volja božja na zemlji, kako naj uravna svoje življenje, da bo Bogu prav služil, živel v božjo čast in svojo večno srečo. Premišljevanje, ustna molitev, izpraševanje vesti, dobra spoved, velikodušni sklepi za prihodnost so glavni sestavni deli duhovnih vaj.[21] V duhovnih vajah gre za prerojenje človeka, zlasti za večno slovo od greha in grešnih navad in za posnemanje Kristusovega zgleda po poti, ki jo on pokaže. V duhovnih vajah veli Bog: Imam zoper tebe, da si opustil svojo prvotno ljubezen; pomni torej, odkod si padel, in se izpreobrnil in opravljaj prva dela (Raz 2, 4—5) — in človek posluša glas božji. Bog kliče: Vrzite od sebe vse svoje grehe, s katerimi ste se pregrešili, in naredite si

novo srce in novega duha (Ec 18, 31) — in človek, od milosti razsvetljen, gre za božjim klicem. Bog govori: Treba vam je odložiti, kar zadeva prejšnje življenje, starega človeka, ki se kvari po varljivih strasteh, da se pa prenavljajte po duhu svojega mišljenja in si oblecite novega človeka, ki je po Bogu ustvarjen v resnični pravičnosti in svetosti (Ef 4, 22—23) — in človek, od milosti podprt, dovrši na sebi, kar hoče Bog. To so duhovne vaje. —

V obliki, kakor se navadno delajo, so stare 400 let in so si pridobile po besedah Leona XIII. priznanje vseh učenikov duhovnega življenja in vseh svetnikov, kar jih je v tem času živelo.[22] Začetnik jim je bil sv. Ignacij Lojolski. Čudovit svetnik, poln velikega duha in nepopustljive volje! L. 1521. ga vidimo kot hrabrega viteza, koprnečega po slavi in velikih dejanjih, v boju za obmejno trdnjavo Pamplono. Krogla mu zdrobi desno nogo in na nosilnici ga preneso čez hribe v domači grad Lojola. Hude bolečine ponovne operacije in dolgo ležanje prenaša močnodušno. A dolgčas težko preganja. Zaželi si berila, romantiškega, o viteških delih. Ker takega ni, mu dajo dvoje nabožnih knjig: Ludolfa Saškega v kastilščino prevedeno Življenje Kristusovo in dominikanca Jakoba Virragio Cvetje svetnikov. Ignacij bere, in ko vstajajo pred žejno dušo nove junaške podobe, zahrepeni njegov viteški duh po delih, ki bi ž njimi prekosil svetnike. Sklene iti v Sveto deželo na božjo pot kot vitez Gospodov, služit mu s trdo pokoro, s postom in

drugim mrtvičenjem. Sredi marca 1522 se res odpravi v Palestino. Najprej pa ga še vleče srce k slavnemu svetišču N. L. Gospe na gori Montserratu. Tu naredi po tridnevni pripravi dolgo spoved. 25. marca se poslovi od Montserrata in se napoti v mestece Manreso blizu Barcelone, kjer je bilo pristanišče za palestinske romarje. V Manresi se misli ustaviti samo par dni; pa mora tam ostati skoraj celo leto, ker je pristanišče v Barceloni zaradi kužne nevarnosti zaprto. V tem času postane Ignacij iz svetnega viteza popoln vitez Kristusov. Strogo živi; vsak dan je pri sv. maši in pri večernicah; opolnoči vstaja in moli; molitvi posvečuje po sedem ur na dan; biča se dnevno trikrat; kakor berač prosi miloščine za svoje življenje; mesa in vina ne uživa, razen ob nedeljah; vsak teden prejema sv. zakramente. Božji Odrešenik sam ga šola v notranjem, duhovnem življenju: najprej s hudimi izkušnjavami in trpljenjem, s silnimi dušnimi stiskami, potem pa s tolažbo, nadzemeljskimi prikaznimi in čudovitim nadnaravnim razsvetljenjem. Tako naredita iz njega milost božja in lastno močno sodelovanje čisto novega človeka, notranjega, duhovnega, svetniškega. Svojo pot k Bogu, svoje vežbanje za popolnega viteza božjega pa je Ignacij — prav tu v Manresi — tudi popisal kot nauk in navodilo za druge v posebni knjižici, ki nosi dandanes navadno naslov: Exercitia spiritualia s. Ignatii, Duhovne vaje sv. Ignacija.[23] Kot samotar v Manresi, pravi papež Pij XI., se je Ignacij od same

ljube Matere božje učil bojevati boje Gospodove. Iz njenih rok je prejel takrat — v resnici lahko rečemo — nekak najpopolnejši službeni red, ki ga mora vsak vojščak Kristusov zmerom pri rokah imeti. Mislimo Duhovne vaje, ki se zdi, da so bile Ignaciju dane iz nebes.[24] — O tej knjižici duhovnih vaj je dejal že sv. Frančišek Saleški, da je pač rešila več duš, nego ima črk. Po tej knjižici se skozi stoletja vrše skoraj vse duhovne vaje. — Zato pa vam, predragi! ne bom pripovedoval njene vsebine, marveč bom kar odgovoril na vprašanje: Kako pa se duhovne vaje vrše? kako jih opravimo? S tem bom po večjem tudi že povedal, kaj je v Ignacijevi knjigi.

Če se odločiš za duhovne vaje — velika milost božja je to —, greš za nekaj dni v samoto. Navadno za tri do štiri dni; so pa tudi duhovne vaje za osem in za trideset dni. Samoto z vso potrebno oskrbo nudi pri nas za majhno odškodnino možem in mladeničem zlasti Dom duhovnih vaj pri oo. jezuitih, ženskemu spolu pa ta in oni ženski zavod, kjer se od časa do časa vrše duhovne vaje. V samoto je treba iti, proč od sveta, proč od doma. Zakaj med svetom in tudi doma med vsakdanjimi skrbmi in opravki je skoraj nimaš četrtinke ure, da bi bilo v duši tiho in bi se slišal božji glas. Zato tudi tiste eksercicije, ki se prirejajo za posamezne stanove zunaj, po raznih cerkvah, niso prave eksercicije, marveč le slab nadomestek. V samoti te veselo sprejme in pozdravi voditelj duhovnih vaj —

duhovnik, redovnik. Navadno se zbere večje število teh, ki se žele udeležiti duhovnih vaj. Voditelj odkaže vsem stanovanje, jim izroči tiskan dnevni red in pove vse, kar je še treba. Ob določeni uri, navadno zvečer, se duhovne vaje prično. Voditelj pokliče na pomoč Sv. Duha, potem v uvodnem govoru bodri udeležence, naj dobro porabijo te dni posebnih milosti; naroči jim molčanje in zatopljenje vase; prosi, da mnogo molijo, pazno slede govorom, sami resnobno premišljujejo večne resnice, se pripravljajo na dobro spoved, če treba, čez celo življenje ali pa vsaj čez daljšo dobo. Vse dni so potem udeleženci zaposleni s skupno sveto mašo, rožnim vencem ali križevim potom, duhovnim berilom, izpraševanjem vesti in zlasti s premišljevanjem. Premišljevanja podaja voditelj navadno v štirih govorih na dan. V strnjeni, urejeni vrsti predočuje eksercitantom izvor in namen človekov ter pomen vseh drugih stvari, ki nas obdajajo; potem hudobijo greha, ki človeka odvrača od pravega namena, ter kazni za greh, zlasti smrt telesa in pogubljenje v peklu. Ko so srca po teh premišljevanjih pretresena in v kesanju in osramočenju zaradi lastnih grehov zopet Bogu približana, začne pa voditelj kazati najvišji vzor pravega zemeljskega življenja, Jezusa Kristusa, kralja in vodnika k večnemu cilju. Po njegovem zgledu naj se izvrši reforma življenja; njegove čednosti — bogoljubnost, ponižnost, čistost, ljubezen do zatajevanja, do trpljenja — naj se naselijo v dušo; ne za vod-

nikom satanom, ki vabi na široko cesto, marveč za Kristusom je treba hoditi, ki kliče na ozko pot, pa sam po nji hodi; program, zapisan na njegovi zastavi, si je treba osvojiti — ne polovičarsko, marveč popolnoma, z vsem stremljenjem, z vsemi močmi telesa in duše. Tako in samo tako se dosega življenja pravi namen: čast božja in lastno zveličanje v tistem Bogu, ki je za nas živel in trpel na zemlji, ki ga je ljubiti vredno in potrebno, ker je pravir vsega bitja in žitja, vse dobrote in lepote in popolnosti.[25] —

O vsem tem govori po Ignacijevi knjigi voditelj duhovnih vaj; o vsem tem morajo med govori in po govorih v za to določenem času pa tudi sicer o prostem času udeleženci premišljevati. Premišljevati — to se pravi: v duhu obnavljati, razmotrivati, pretehtovati, se pri tem s srcem k Bogu obračati, dobre sklepe za svoje življenje delati, tako da se resnica globoko v dušo vsadi, vzkali, požene in sad rodi. —

V luči teh premišljevanj, v moči obilne molitve se po skrbni pripravi eksercitanti slednjič odkritosrčno in čisto spovedo in prejmejo sv. obhajilo, okončujoč duhovne vaje še z zadnjim bodrilnim govorom, sveto mašo in zahvalno pesmijo. —

Dejali boste: To so težke vaje. Seveda niso lahke. Od začetka se marsikomu zdi, da ne bo vzdržal. Toda milost božja začeto težko delo kmalu osladi, včasih tako zelo, da se udeleženec od du-

hovnih vaj kar ločiti ne more. Tudi je voditelj eksercitantom zmerom na razpolago, da se lahko k njemu zatekajo v težavah, pomislekih, dvomih. —

Kako velika pa je korist duhovnih vaj, kako krasni so pa sadovi, ki jih rode! Tu bi bilo treba slišati svetnike in pobožne duše, do kakšne popolnosti so jih povzdignile duhovne vaje; treba bi pa bilo slišati tudi tisoče in tisoče teh, ki so Bogu odtujeni, nemirni in nesrečni — v dobrih duhovnih vajah zopet našli Boga ter srečo in mir srca. — Med velikimi milostmi, ki mi jih je Bog izkazal v življenju, je dejal sveti škof Ketteler o Veliki noči leta 1843, ni bila nobena milost tolika kot te duhovne vaje. — Španski anarhist je opravil duhovne vaje v mestu Sarria pri Barceloni. Kako sem prišel v Dom duhovnih vaj, je dejal potem, sam ne vem in ni mi jasno, kaj sem takrat hotel. Kako pa zdaj zapuščam eksercicije? Zapuščam jih, potem ko sem veliko prejokal. Grenke solze so bile to, a potolažile in pomirile so me. Poslavljam se od tega svetega kraja. Zapuščam svojo preteklost, ki je bila taka, da me je res sram. Koprnim po novem življenju, ki se je te dni odprlo pred menoj ... — Leta 1920. je imel jezuitski pater v Innsbrucku duhovne vaje za izobražence. Eden od teh je potem ugotovil: Te eksercicije sem opravil vsaj 20 let prekasno. Če bi jih bil opravil takrat, bi drugače živel. — Tudi naš človek, Dolenjec, železničar, ki je bil v Ljubljani pri duhovnih vajah, je ves srečen dejal: Še drugim moram pomagati do te sreče! —

in je res dozdaj že okrog 40 svojih znancev napotil v Dom na Zrinskega cesti.[26] —

Zato se pa po svetu navsomoč širi pokret za duhovne vaje. V Nemčiji je samo lani v škofiji Köln napravilo duhovne vaje 18.000 vernikov; v škofiji Münster čez 16.000. V škofiji Paderborn je v enem Domu duhovnih vaj v Werlu v 20 letih bilo nad 50.000 udeležencev, na Holandskem pa okrog pol milijona. Na Holandskem so sploh duhovne vaje tako v navadi kakor pri nas izpolnjevanje velikonočne zapovedi.[27] —

*

Predragi! Ali ne bi vsaj enkrat v življenju poizkusili tudi mi? O, nikoli bi tega ne obžalovali. Kakšno zadovoljstvo, sreča, blaženost, mir bi zakraljevali tudi v naših dušah po dobrih duhovnih vajah! Saj bi smeli trdno upati, da je ž njimi postavljen mejnik v našem življenju: vse, kar je bilo do tam slabega, grešnega, je popravljeno, pozabljeno — od tam pa z božjo pomočjo naravnost proti cilju, proti lepi večnosti! ... In za enkratnimi bi zaželeli še večkratnih duhovnih vaj. In druge bi z vso silo k njim nagovarjali: Prijatelj, jaz sem našel, kar moramo iskati na zemlji — kraljestvo božje in njegovo pravico; zdaj si ti na vrsti! ... O, če bi se zlasti možje in mladeniči hoteli številno približevati duhovnim vajam, kako bi cvetela med nami katoliška akcija! Katoliška akcija lepega zgleda, apostolske molitve, besede, dejanja ... Ko-

likor mož in mladeničev, ki bi naredili dobre duhovne vaje — toliko bi bilo razsvetljenih vernikov, toliko odločnih vitezov Kristusovih, toliko goreč-nikov za čast božjo in zveličanje duš, toliko navdušenih ribičev in apostolov. Amen.

Opombe.

(Literatura.)

[1] Škof. list 1931, št. 10, str. 133—134.

[2] Prim. Kvišku zdaj dežela vsa! Beseda o katoliški akciji. V Ljubljani 1931. Naša sloga. Str. 18—19.

[3] Prim. Dr. M. Slavič, Katoliška akcija. Čas XXIII, str. 298—299.

[4] Prim. Kard. Faulhaber, Rufende Stimmen in der Wüste der Gegenwart. Freiburg i. Br. 1931. Herder. Str. 271 do 272.

[5] Prim. J. B. Umberg S. J., Der Ritterschlag zur Kathol. Aktion. Innsbruck 1931, Rauch. Str. 2—4.

[6] Prim. Bogoljub 1931, št. 12, str. 269—270.

[7] Prim. Faulhaber, o. c., str. 274—275.

[8] Prim. Umberg, o. c., str. 4 nsl.

[9] Prim. Glasnik Srca Jezusovega XXXI, št. 1, str. 12 in na platnicah.

[10] Prim. Glasnik Srca Jezusovega, l. c.

[11] Prim. Umberg, o. c., str. 12 nsl.

[12] Prim. Faulhaber, o. c., str. 276.

[13] Glej zgoraj, I. govor.

[14] Prim. Ernst Thrasolt, Dr. Carl Sonnenschein. Der Mensch und sein Werk. München 1930. Kösel & Pustet. Str. 393—394.

[15] Prim. Apd 4, 32 pod črto.

[16] Prim. Umberg, Der Riterschlag ..., str. 11.

[17] Prim. Dr. H. Foerster, Der Ruf der Kirche in die Gegenwart. 5.—7. Aufl. Regensburg 1915. G. J. Manz. Str. 408—409.

[18] Prim. Kvišku zdaj . . ., str. 87.

[19] Prim. Kvišku zdaj . . ., l. c.

[20] Okrožnica Mens nostra o duhovnih vajah, dne 20. decembra 1931.

[21] Prim. Moritz Meschler S. J., Das Exerzitienbuch des hl. Ignatius von Loyola. Herausgegeben von Walter Sierp S. J. I. Teil. Freiburg i. Br. 1925. Herder. Str. 38—41.

[22] Prim. Ep. Ignatianae commentationes, ad P. Lud. Martin. Praep. Gen. S. J.

[23] Prim. Paul Sträter S. J., Der Geist der Ignatianischen Exerzitien. Freiburg i. Br. 1925. Herder. Str. 7 nsl.

[24] Glej Sierp—Meschler, str. 6—7.

[25] Prim. Sträter, o. c., str. 27—29.

[26] Prim. Bogoljub 1931, št. 12, str. 268—269.

[27] Glej Praedicate. Homil. priloga Vzajemnosti. 1932, št. 1., str. 31 in 28.

V isti založbi je izšlo istega avtorja:

Brez vere. Devet govorov o neveri. (Broš. 6 Din, polplatno 18 Din, platno 30 Din.)

Za resnico. Osemnajst obrambnih govorov. (10 Din, 20 Din, 35 Din.)

O dveh grehih. Trinajst govorov za moralo. (12 Din, 22 Din, 40 Din.)

Začetek in Konec. Petnajst govorov o življenju našega življenja. (16 Din, 26 Din, 40 Din.)

Velika skrivnost. Sedemnajst govorov o zakonu. (18 Din, 28 Din, 45 Din.)

O ljubezni. Dvanajst samaritanskih govorov. (16 Din, 26 Din, 40 Din.)

Kam greš? Sedem govorov o božjih klicih. (10 Din, 20 Din, 33 Din.)

Vstajenje duše. Petindvajset govorov za prerod. (28 Din, 38 Din, 45 Din.)

Mesto na gori. Štirinajst govorov o Cerkvi. (18 Din, 28 Din, 40 Din.)

Zgodbe o človeku. Dvajset govorov za smer življenja. (28 Din, 38 Din, 50 Din.)

Žena s Solncem. Štirinajst govorov o Mariji. (18 Din, 28 Din, 40 Din.)

Božji dnevi. Štirideset govorov za življenje s Cerkvijo. (42 Din, 54 Din, 66 Din.)

Večna knjiga. Deset govorov o Sv. Pismu. (16 Din, 26 Din, 40 Din.)

Memento homo. Petnajst govorov o molitvi, delu in misli na smrt. (22 Din, 32 Din, 40 Din.)

Studenci žive vode. Štirindvajset govorov o svetih zakramentih. (32 Din, 42 Din, 52 Din.)

Odrešenje. Sedem govorov o Jezusovem trpljenju. (12 Din, 22 Din, 32 Din.)

Jagnje božje. Dvanajst govorov o daritvi sv. maše. (18 Din, 28 Din, 40 Din.)

Kralj vekov. Trinajst govorov o Bogu. (20 Din, 30 Din, 42 Din.)

Knjiga postave. Petinštirideset govorov o božjih zapovedih. I. zvezek. (22 Din, 32 Din, 42 Din.)

Knjiga postave. Petinštirideset govorov o božjih zapovedih. II. zvezek. (22 Din, 32 Din, 42 Din.)

Knjiga postave. Petinštirideset govorov o božjih zapovedih. III. zvezek. (22 Din, 32 Din, 42 Din.)